

פחד דוד

פרשת וירא
י"ח חשוון
תשע"ו
790

י"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלובן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלובן רבי חיים פינטו זיע"א

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

משכיל לדוד

אברהם - אב לכל העולם

תורה נוכח לדעת שמה שהוא חשב לטוב אינו טוב כלל, ועל ידי לימוד התורה יגיע ל"ועשה טוב" האמיתי.

וזה הביאור בדברי דוד המלך ע"ה "סור מרע ועשה טוב", שלכאורה מנין ידע האדם שעושה רע בשביל שיסור ממנו. אלא על ידי שעושה טוב דהיינו שלומד תורה שנקראת טוב, יראה ויבחין בין רע לטוב ויעשה טוב.

ואת זה אנו רואים אצל אברהם אבינו, שראה שבאי העולם עובדים עבודה זרה, והם חשבו שזה טוב, וגם אברהם אבינו ניסה ועבד עבודה זרה שהרי כשהיה קטן הוא חיפש מי ברא את העולם, וכשראה שזה רע, סר מהרע ועבד את הקב"ה. ואכן זוהי באמת כל עבודת האדם, לתקן את הנפש הבהמית ולקשר אותה לנפש העליונה, ולכן רואים אצל הצדיקים שהגוף שלהם קדוש, ואין בהם דברים גופניים כגון זיעה, ריח רע וכו' וכל זאת כיון שגופם קשור לנפש העליונה.

כידוע יש בגוף האדם רמ"ח איברים ושס"ה גידים, כנגד מצוות עשה ולא עשה.

ולכאורה הרי גם לגויים יש אותם איברים, ועליהם נאמר "תורה בגויים אל תאמין". אלא התשובה לכך היא, שהקב"ה ברא את אדם הראשון שלם, ואם לא היה חוטא, לא היו גויים ויהודים אלא הכל היה טוב אמיתי, ומחמת החטא נוצרו הגויים.

ועוד נראה לומר, שכיון שהגוי ערל אין לו רמ"ח אברים ושס"ה גידים, אך היהודי שעושה ברית על ידי המילה הוא שלם, כמו שנאמר אצל אברהם, "התהלך לפני והיה תמים" (בראשית יז, א), דהיינו שבלי המילה הוא אינו מושלם, ולכן זאת המצווה הראשונה שניתנה לאברהם אבינו ע"ה ולזרעו אחריו כדי שיהיה הבדל בינינו לבין הגויים. וכמו שידוע שכל התורה קשורה לערלה, וכיון שמלים את האדם בגיל קטן יש לו את הכוח ואת הכלים לגדול בתורה ובקדושה. מה שאין כן אצל גוי שנולד ערל ומת ערל.

וכשם שמחסירים אות אחת מספר תורה הוא נעשה פסול, כך אם מחסירים באדם את המילה הוא לא שלם. וכשהאדם מקבל את הכוחות ואת האפשרויות על ידי המילה, הכל תלוי בו שאם יעמול וישתדל, תהיה לו סייעתא דשמיא ויצלית.

ומאברהם אבינו ע"ה למדנו את מידת הגמילות חסדים, כמו שכתוב "עולם חסד יבנה", שהעולם לא יכול להתקיים ללא חסד. וחסד שנעשה בצורה פרטית, עם בני המשפחה וכדו' בלבד אינו מועיל, אלא העולם זקוק לחסד כמו שמצאנו אצל אברהם ששינה ה' את שמו משם פרטי לשם כללי, בזכות החסד שעשה לכל הכלל, עד שנקרא "אב המון גויים נתתיך".

ולכן הוסיף לו הקב"ה אות ה', לומר שהעולם נברא רק בזכות אברהם, וכמו שכתוב "בהבראם" מלשון אברהם, שהעולם נברא בזכותו. ואברהם זכה לכך בזכות מדת החסד שהייתה בו, שכתוב "עולם חסד יבנה" (תהילים פט, ג), וגם זה רמוז בשמו שאברהם זה שם פרטי, אך שם אברהם זה שם כללי שהכל תלויים בו, וזכה שכל היהודים קרויים 'בני אברהם' וכל זאת בזכות מידת החסד שהיתה בקרבנו.

"ויהי אחר הדברים האלה והא-להים נסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני. ויאמר קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך לך אל ארץ המוריה והעלהו שם לעולה על אחד ההרים אשר אמר אליך"

(בראשית כב, א-ב).

הנה בניסיון העקיפה שהיה הניסיון האחרון שנתנסה אברהם, והניסיון הקשה מכולם, רואים את גודל אהבת אברהם לקב"ה, שאהב את ה' לא רק בעבודה ובתפילה אלא גם כשה נגע לחייו הפרטיים ואף במחיר של עקדת בנו. וכמו שכתוב "לא המדרש העיקר אלא המעשה" (אבות פ"א מ"ז), כי יש אנשים שלומדים אך כשה מגיע לידי מעשה לא מקיימים את אשר למדו, ואם לא יעשו את המעשה לא יעריכו את הלימוד, כי הלימוד הינו עמל וכשעושה מעשה הוא נהנה מכך, ומחשיב את הלימוד יבוא מתוך כך ללמוד עוד.

ובדרך משל, אדם שעובד ומרוויח כסף בעבודתו, כיון שתכלית הכסף הוא כדי להנות ממנו, אם כן כשהנה מהכסף זה יגרום לו לעבוד יותר, כדי שיוכל להנות יותר, אך כשיש אדם שיש לו כסף ואינו משתמש בו, מה תועלת יש לו בכסף, כי אין משמעות לכסף כשלא משתמשים בו, וגם אין לו את הדחיפה לעבוד עוד כיון שאין תכלית בעבודתו. והוא הדין בלימוד התורה, שכאשר לומדים על מנת לעשות, למשל בלימוד הלכות שבת, כשהאדם רואה שעל ידי הלימוד הוא נמנע מלעבור איסורים, זה נותן לו את החשק להמשיך וללמוד.

הקדוש רבי חיים ויטאל זיע"א אומר שיש באדם ב' נשמות, יש את הנפש השפלה, שהיא הנפש הבהמית החומרית. ויש את הנפש העליונה שזו הנשמה. ועבודת האדם היא לקשר ביניהם ולהפוך את הנפש השפלה לנפש עליונה.

והדרך לכך היא כמו שכתב דוד המלך בתהילים (לד, טו), "סור מרע ועשה טוב", "סור מרע" מתייחס לחלק הבהמי, ו"עשה טוב" נאמר כלפי הנפש העליונה. ודוד המלך כתב בלשון של ועשה "טוב", ובטוב יש שתי משמעויות, יש גם את המשמעות של הטוב, וגם שזה ההפך מרע. והטוב בעצמותו זה התורה כמו שכתוב "כי לקח טוב נתתי לכם תורתו אל תעזבו" (משלי ד, ב), שעל ידי התורה שנקראת טוב אפשר לקשר בין הנפש הבהמית לנפש העליונה.

ועוד כתוב "בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין" (קידושין ל, ב), והתורה נקראת בלשון תבלין, ולא שהתורה מבטלת את היצר הרע, משום שדרכו של היצר הרע היא שלא אומר לאדם לעשות רע, אלא מראה לאדם שמה שעושה זה טוב, שרוב העולם עושה כך וטוב להם וכו', והוא לא מראה שבעצם יש הבדל גדול בין הטוב של הגויים לטוב של ישראל, שאצל הגויים זה רע שנראה מבחוץ כטוב, אך אצלנו, על ידי התורה אנו מבחינים בין טוב מדומה לטוב אמיתי, ואצל הגויים שאין להם תורה כמו שכתוב "תורה בגויים אל תאמין" (איכ"ר ב, ג), האדם יכול לחשוב שכל מעשיו הם טוב, אך כשלומד

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 16:16 | 16:31 | 16:21 | 16:34

מוצאי שבת 17:29 | 17:30 | 17:28 | 17:31

רבינו תם 18:08 | 18:05 | 18:05 | 18:09

הילולא דצדיקיא

יז - רבי אלתר בידרמן האדמו"ר מלעלוב

יח - רבי רפאל ברוך טולידאנו

יט - רבי יצחק חי טייב מח"ס 'חלב חיים'

כ - רבי מרדכי שרעבי זקן המקובלים בירושלים

כא - רבי וידאל בן וואליד

כב - רבי יששכר דוב רוקח האדמו"ר מבעלז

כג - רבי רפאל אלקובי

כד - רבי אברהם אזולאי מח"ס 'חסד לאברהם'

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: p@hpinto.org.il

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר
הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

אווירא דארץ ישראל מחכים

בהיותי בקיץ בהרים באירופה, נגלה לעיניי נוף מדהים ובו הרים גבוהים העטופים בשלג לרוב כשתחתיהם שטחים רבים המכוסים בדשא ירוק ורענן וממלאים את כל המרחב. אגמי מים רבים היו פזורים בתחתית ההרים והטבע כולו היה נראה מרשים ויפה לאין שיעור.

באותה שעה חשתי במוחש את הדרת כבוד ה' בבריאה, וכל עצמותיי קראו: "מה רבו מעשיך ה'" (תהילים קד, כד).

כך, בעודי עומד למול רכסי ההרים העצומים והנוף עוצר הנשימה המוכיח לעין כל ובמיוחד לכל אותם אנשים שמתכחשים למציאות ה' - שהקב"ה ברא את העולם ומנהל אותו בחסדו בכל רגע ורגע, ניגש אליי יהודי חשוב ואמר לי ששמע בשם אחד מאדמו"רי בעלזא שהקב"ה מביא את האוויר הצח להרים באירופה ולכל העולם כולו מירושלים עיר הקודש.

לשמע דבריו נתעוררתי לחשוב - מדוע ברא הקב"ה את כל הנוף העצום הזה דווקא מחוץ לארץ ישראל ולא בתוכה? ומדוע הוא מביא את האוויר הנפלא שקיים בהרי אירופה דווקא מירושלים עיר הקודש?

והשבתי לעצמי שהקב"ה עשה כל זאת כי ידע שבניו ייגלו במהלך הדורות הרחק

אפס מקום. אמנם רבים מהנוסעים בתחבורה הציבורית חשבו בלבם - אולי ח"ו לא נגיע למחוז חפצנו, שמא אוטובוס זה מכיל ל"ע גם הוא מחבל חסר לב. אך מחשבות אלו לא מנעו אותם מלהשתמש בתחבורה הציבורית, ותושבי הארץ המשיכו לצאת מהבית ולחיות את חייהם הרגילים מתוך אופטימיות ושמחה.

בזיכרוני חלפו פיגועים שונים שאירעו בצרפת - כשלאחריהם האנשים בצרפת נכנסו לפחד ולחרדות, סירבו לצאת מבתיים ולפני כל יציאה חשבו - האם הכרחי לצאת כעת מן הבית או שמא אין הדבר הכרחי? וכשמעו על פיגוע שהיה במרוקו - כבר לא רצו כלל להגיע להילולא שנערכה במרוקו.

לעומת זאת בארץ ישראל - למרות שהובאו לקבורה ביום הפיגוע חמישה עשר קרבנות הפיגוע הי"ד ואל בתי החולים הגיעו כשבעים פצועים - בכל זאת המשיכו כולם לחיות את חייהם כרגיל.

גם יומיים לאחר מכן, כשהגעתי להתפלל בכותל המערבי בשעת לילה מאוחרת מאד - נדהמתי לגלות שהמקום מלא באנשים אשר באו להעתיר לפני יושב מרומים, ולא נראה היה שאי מי חושש להיות במקום עם הרבה אנשים.

זהו כוחה של ארץ ישראל

הקב"ה הבטיח שבאדמת ארץ הקודש תהיינה תמיד שמחת חיים, המשכיות ותקווה לטוב מתוך ידיעה והרגשה ש"אם ה' לא ישמור עיר - שווא שקד שומר" (תהילים קכז, א), ואין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים.

מארץ הקודש, וכדי לחזק את אמונתם בו הוא דאג להם לבריאה נפלאה המוכיחה על הימצאותו בכל מקום בעולם. וכיון שהכיר וידע שבני ישראל יזדקקו לצורך בריאותם לשאוף אויר צח - לפיכך הביא לכל העולם כולו מאווירה המחכים של ירושלים עיר הקודש. ובאופן זה - גם בגולה יוכל עם ישראל להגיע לאמונה בה' יתברך, ולהחכים ולהתבשם מקדושתה של ארץ ישראל.

המשכיות החיים

באחד מביקורי בארץ ישראל ישבתי עם ר' משה מירלי הי"ו ויחד למדנו תורה. לפתע נשמע קול התפוצצות חזק, ובבהלה גדולה פניתי למר מירלי ואמרתי לו: "היה פיגוע!"

לצערי הרב לא טעיתי. כעבור רגעים ספורים נשמעו צופרי האמבולנסים אשר מיהרו למקום הפיגוע על מנת להעניק טיפול רפואי ראשוני לנפגעים הרבים.

עם חלוף השעות נודעו מימדי האסון, ואנו שמענו על מספר ההרוגים והפצועים מהפיגוע הרצחני באוטובוס.

כאב האובדן והשכול בעם ישראל היה גדול. אולם תוך כדי כך הבחנתי בעובדה מעניינת - שלמרות הפיגוע הקשה שארע, החיים בארץ ישראל המשיכו לזרום כרגיל. ברחובות התהלכו אנשים רבים, בתי הקפה והמסעדות שרתו כרגיל את כל לקוחותיהם, החנויות נותרו פתוחות כשהן מלאות בקונים לרוב ואפילו האוטובוסים המשיכו להיות מלאים עד

במרה מפטירין

הפטרת השבוע:

"ואשה אחת מנשי בני הנביאים". (מלכים ב. ד)

הקשר לפרשה: בהפטרה מסופר על ברכתו של אלישע הנביא לשונמית על הולדת בנה, וקיום ההבטחה שנולד לה בן במועד שדיבר אליה. כפי שבישרו המלאכים לאברהם בפרשתו, שכעת חיה יולד לו בן.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

עצה שאינה הוגנת

אסור לאדם ליעץ לחבירו לעשות שותפות או שידוך אם אדם מסוים, כשהוא יודע שיכול להיגרם לו הפסד מחמת כן, כגון שהוא עני או שאינו נאמן כל כך. ואף שיש מקרים שאם היה חבירו שואל על כך, היה אסור לו לומר את החסרונות הללו, מכל מקום אסור ליעץ לו לעשות כן, שאם מיעץ לו עצה שאינה הוגנת עובר ב'לפני עור לא תתן מכשול'.

בטוב טעם

טעמי מנהגי ישראל

בכמה קהילות ישראל רווח המנהג לומר לפני כל מצוה שעושים "לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה... בשם כל ישראל".

בהיות שצריך זהירות בשעת עשיית המצוה, שלא יתערב בה חלילה שום צד של פניה זרה או גאווה פסולה על שזכה לקיים את המצוה. ולכן אנו מפרשים בפה מלא שהמצוה היא לכבודו של הקב"ה בלבד.

בשם כל ישראל. הענין הוא שבכל מצוה שאנו עושים, תלוי בה כל התורה וכל ישראל, ולכן אנו מכלילים את כלל ישראל במצוה שאנו עושים.

אמנם במצות הכנסת אורחים, אין אומרים 'לשם יחוד', לפי שגדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני שכניה, ולכן לא שייך לומר 'לשם יחוד'.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

הנסיון כמבחן לאמונה ותו לא

ויהי אחר הדברים האלה והא-להים ניסה את אברהם ויאמר אליו אברהם ויאמר הנני. ויאמר קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך אל ארץ המוריה והעלהו שם לעולה על אחד ההרים אשר אמר אליך. (בראשית כב, א-ב)

בלשון הפסוק נאמר "והא-להים ניסה את אברהם".

ויש בלשון זו להראות ולהוכיח לכל העולם כולו שהקרת הבן על גבי המזבח אינה דרך המוצעת לרבים, אלא רק בגדר ניסיון והוראת שעה לאברהם באותה העת, וחלילה אין לקחת ממקרה זה שהוא נחלת היחיד כצו השעה לרבים, ואדרבה, אותם אומות העולם הנוהגים להקריב את בניהם למולך, הינם שנואים ומתועבים לפני יתברך, וכל מה שנאמר לאברהם לזבוח את בנו ולעוקדו על גבי המזבח, היה רק בכדי לנסותו ולהוכיח לשטן עד היכן מגעת מסירות נפשו של אברהם לבוראו, שהסכים להקריב את בנו יחידו אשר חיכה לו שנים כה רבות.

ולמעשה, כשרצה אברהם לעקוד את בנו מתוך מחשבה שבכך הוא יקיים את רצון קונו בשלמות, מנע זאת הקב"ה ממנו באומרו לו "אל תשלח ידך אל הנער" (בראשית כב, יב), וכשהתחנן אברהם לכל הפחות לעשות ליצחק סימן קל על ידי המאכלת, הזהירו הקב"ה באומרו לו "ואל תעש לו מאומה", וכל זאת משום שהבקשה לעקוד את יצחק הייתה רק בגדר ניסיון לאברהם, לבדוק את מידת נאמנותו לבוראו, אך כבר מלכתחילה לא הייתה מחשבה לפני הבורא לבקש את דמי יצחק.

וזהו מסר לדורות, שאלו לאדם להקריב את בנו על גבי המזבח, מתוך מחשבה שבכך ירצה את אלוהיו ויגלה בעדו מסירות נפש, אלא ההיפך הוא הנכון, שמעשה זה מתועב לפני הקב"ה והרי הוא כחוקות הגויים המקריבים את בניהם למולך.

והנה מובא בספר מלכים (מלכים ב, ג, כז) שמלך מואב הקריב את בנו וזבחו לעולה, אך על מעשה זה של מלך מואב יצא קצף גדול, כיון שמטרתו לא הייתה לשם שמים כלל וכלל, אלא רצה להוכיח עליונות על אברהם אבינו אבי העברים שבעוד שאברהם לא הקריב לבסוף את בנו, הרי שהוא ביצע את המעשה בשלמות ושחט את בנו על גבי המזבח (תנ"כ רבה פ"ט).

וכמו כן נראה לבאר שהפסוק האמור בתורה "ויהי אחר הדברים האלה", פירושו, אחר הדברים שהם הבלי העולם, שבתחילה על האדם להניח מאחוריו את כל הבלי העולם המכונים בתורה "דברים", ורק לאחר מכן יא בכוחו לקיים את דברי ה' בשלמות. אך בזמן שאדם אוהז בידיו הבלי ותענוגות העולם והם מונחים לפניו, אין בכוחו לקיים את דבר ה' ולמסור נפש למען קיום מצוותיו.

בראש השנה נוהגים כל בית ישראל להזכיר ולקרוא את פרשת העקדה. הסיבה הראשונה והעיקרית לכך היא בכדי לעורר את זכויות עם ישראל, שזכות מסירות נפשו של אברהם אבינו תעמוד לבניו ותעזור להם להינצל ביום הדין. ועוד נראה לומר שכיון שאף העולם כולו נברא בראש השנה, ועל כן ביום זה עומדים עם ישראל ונידונים על מעשיהם, האם היה כדאי לו לעולם להבראות למענם, או שמא בהתעסקותם וברדיפתם אחר הגשמיות וההבל, הם מוכיחים לכל שלא ראויים הם שהקב"ה יבאר למענם את העולם. ואם כן קריאת פרשת העקדה בראש השנה באה לעורר את לב היהודי לגבי התכלית בעולם הזה שהיא מסירות נפש למענו יתברך, וכל זאת על ידי סילוק הגשמיות תחילה לאחור - ורק אז יהא האדם פנוי לעבוד את בוראו בשלמות.

אמרי שפר

מדרשי חז"ל על פרשת השבוע

תורה ושכרה

כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו. (בראשית יח, ט)

כתיב (תהלים א) "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד... כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה וילילה". אמר רבי שמעון; אב לא למדו ורב לא היה לו. ומהיכן למד את התורה?! אלא זימן לו הקב"ה שתי כליותיו כמין שני רבנים, והיו נובעות ומלמדות אותו תורה וחכמה. הזא הוא דכתיב (תהלים טז) "אברך את ה' אשר יעצני אף לילות יסרוני כליותי" "והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פרוי יתן בעתו ועלהו לא יבול". והיה כעץ שתול ששתלו הקב"ה בארץ ישראל. **אשר פרוי יתן בעתו זה ישמעאל. ועלהו לא יבול זה יצחק. וכל אשר יעשה יצליח אלו בני קטורה,** שנאמר "ויוסף אברהם ויקח אשה".

(מדרש תנחומא)

זעקת הנערה

וויאמר ה' זעקת סדם ועמרה כי רבה. (בראשית יח, כ)

רבי יהודה אומר; הכריזו בסדום כל מי שהוא מחזיק בפת לחם לעני ואביון ישרף באש. פלוטית, בתו של לוט, היתה נשואה לאחד מגדולי סדום. ראתה עני אחד מדוקר ברחוב העיר ועגמה עליה נפשה. מה היתה עושה? בכל יום כשהיתה יוצאה לשאוב מים, היתה נותנת בכד שלה מכל מה שבביתה ומאכלת לאותו עני. אמרו; מאין חי העני הזה? וכשידעו בדבר הוציאוה לישרף.

אמרה; רבון העולמים! עשה משפטי ודיני! ועלתה צעקתה לפני כסא הכבוד.

באותה שעה אמר הקב"ה; ארדה נא ואראה אם צעקת הנערה הזאת עשו אנשי סדום, אהפוך יסודותיה למעלה. **הכצעקתם אינו אומר אלא הכצעקתה.**

(י"לקוט שמעוני")

בשכר הענווה

זאנכי עפר ואפר. (בראשית יח, כז)

אמר אברהם לפניו; אילו הרגני נמרוד הייתי עפר, ואולי שרפני הייתי אפר. אמר לו הקדוש ברוך הוא; אתה אמרת עפר ואפר, חיך שאני נותן בהן כפרה לבניך. שנאמר (במדבר יט, יז) "ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת".

(מדרש ילמדנו")

מילה קדומה

זימל אברהם את יצחק בנו. (בראשית כא, ז)

שאל אגריפס המלך את רבי אליעזר הגדול, אמר לו; ואם חביבה מילה לפני הקדוש ברוך הוא, למה לא כתובה במתן תורה עם עשרת הדברות? הרי הזהיר על עבודת אלילים, ועל שבועת השם, ועל השבת, ועל כיבוד אב ואם, ועל הרוצח, ועל ניאוף, ועל גנבה, ועל עדות שקר ועל חימום. על כל אלו מזהיר, אבל על המילה לא הזהיר.

אמר לו רבי אליעזר; אתה אמרת לי שאתה יודע לקרות את התורה, והרי אין אתה יודע. אמרו לו טול והסתכל שעד שלא נתן הקדוש ברוך הוא את התורה - נתן להם את המילה. ומניין? שנאמר "ושמרתם את בריתי" - זו ברית מילה. וכן שנה רבי אליעזר ושמרתם את בריתי, זו ברית מילה.

(אגדת בראשית")

כי באו מים

ביום השלישי וישא אברהם את עיניו. (בראשית כב, ז)

למה נתעכב ג' ימים, והלא דרך קרוב הוא מחברו ועד הר המוריה; הלך שטן ועשה לפניו נהר גדול שאין לו מעבר. כיון שהגיעו אמר; מי ירד? אמרו הנערים; אנחנו יורדים ורואים אם יש שם מים הרבה. אמר אברהם; אם אעזבם לירד שמא יטבעו שם. ירד אברהם ועלו המים עד ברכיו. אמר להם; רדו שאין מים יותר מכאן. כיון שהגיעו לחצי הנהר עמדו להם המים עד צואריהם.

באותה השעה תלה אברהם את עיניו לשמים ואמר; רבון העולמים! בחרתיך והבחרתיך, נגלית עלי ואמרת לי אתה יחיד ואני יחיד הודע שמי בעולמי, ואמרת לי העלה יצחק לעולה לפני - ולא הרהרתי ולא עכבתי והריני עוסק באמרתך, ועכשיו באו מים עד נפש. אם טובע יצחק בני או אני, מי יקיים מאמריך ומי ייחד שמך בעולם?!

באותה שעה אמר לו הקדוש ברוך; הוא חיך שעל ידך אני מתחד בעולמי.

מיד גער הקדוש ברוך הוא ויבש הנהר, ונמצאו עומדים ביבשה.

(בראשית רבתי")

פלגי מים

ישנו סיפור ידוע על החפץ חיים זצ"ל, שפעם בא אליו אדם אחד שהיה לו בן בגיל חודש, ובפיו שאלה:

"בני עתה בגיל חודש, ורצוני לשאול מאימתי עלי להתחיל לחנך אותו?"

"לפני עשרים שנה". היתה התשובה המפתיעה. התפלא האב לתשובה מוזרה זו, וביקש מהחפץ חיים שיסביר לו את דבריו. וכך אמר לו החפץ חיים:

"כוונתי היתה לומר לך, שעל האבא מוטלת החובה קודם כל לחנך את עצמו, ואחר כך יוכל בנקל לחנך את בנו". ולכן אמרתי לך שהחינוך היה צריך להתחיל לפני עשרים שנה".

כפי שטבע הקדוש ברוך הוא בעולמו, תורת החינוך - חינוך לחיים יהודיים אמיתיים, בשמירת התורה והמצוות, באמונה בהשגחה הפרטית על כל צעד ושעל בחייו של יהודי, ובכל פרט ופרט במה שמתרחש בעולמו של הבורא. בביטחון שלם בבורא העולם - הכל עובר במסורת מדור לדור, מאב לבנו. החל מימי אברהם אבינו שהשי"ת מעיד עליו שהוא יצוה את בניו אחריו ללכת בדרך התורה ולשמור את מערכת תרי"ג המצוות על כל פרטיהן ודקדוקיהן.

אם כן, החשיבות של

אנשי אמונה

אורחות חיים מתוך הספר "אנשי אמונה" לתולדות צדיקי משפחת פינטו זיע"א

ר' שמעון כהן, בנו של רבי יחיא כהן, שהיה חבר וידיד של כ"ק הצדיק רבי משה אהרן פינטו זיע"א, סיפר למו"ר שליט"א, שפעם אחת הוא נסע עם אביו דרך מדבר שומם, לכפר נידח במרוקו. מטרת נסיעתם היתה, בכדי להגיע לביתו של תושב מקומי שהיה חייב לו סכום כסף. באמצע הדרך, באישון לילה, נתקעה המכונית והשניים מצאו את עצמם במדבר שומם, מקום חשוך ומסוכן, ללא טלפון, ללא חשמל וללא שום עזרה.

השניים פחדו וחששו לחייהם משודדי הדרכים שהיו מצויים שם, מהשועלים והזאבים תושבי המדבר. היכן הם נמצאים במדבר, זאת הם לא ידעו. כל מה שראו לפני עיניהם היה, ישימון אינסופי. כשהבחין רבי יחיא כהן ע"ה במצב, התחיל להתפלל שזכותו של רבי חיים פינטו זיע"א תעלה למעלה ותגן בעדם, מפני שכבר לא היה כח בנפשם לסבול את הפחד הנורא.

ואכן אירע להם נס ופלא, כפי שאירע לו לישמעאל בשעה שהיה צמא במדבר. עודם עומדים בתפלה ליד המכונית המקולקלת, הבחינו מרחוק ברוכב אופנוע, האוחז בידיו את כל הכלים הנצרכים בכדי לתקן מכונית. רוכב האופנוע נעמד לידם ושאל את ר' יחיא כהן: "מה אתם עושים במדבר שומם באמצע הלילה?"

"המכונית שלי התקלקלה באמצע המדבר", השיב לו רבי יחיא. רוכב האופנוע בדק את המכונית, הוציא מתיקו כלים והתחיל לטפל בחלקי המנוע, ולאחר מכן אמר לרבי יחיא: הכנסו למכונית ותנסו להתניע אותה. רבי יחיא נכנס והתניע את המנוע, ומיד יצא מהמכונית בכדי להודות לאיש שהציל את חייהם, אבל לא ראו שם איש! הוא נעלם כלעומת שבא.

באותה שעה, הם זכו לשני דברים. האחד, שתפילתם התקבלה ופעלה מיד, והשני שזכו לראות מלאך.

וכי מי היה האיש? אם לא מלאך מן השמים שבא להושיע אותם בזכותו של הצדיק. הרי כל המדבר הוא שטח גדול של כמה מאות ק"מ, שאין בו כפר ואין שם בית מגורים, ואם כן מהיכן בא רוכב האופנוע ועם הכלים בידיו?

כששמע מו"ר שליט"א את המעשה הנפלא הזה, אמר לתלמידו ר' שמעון כהן:

"אשריך שמעון שראית מלאך אלקים, וכיון שזכית לדבר זה, תן דעתך שיש בורא עולם ותדקדק במצוות בקלה כבחמורה".

אין לך שליטה על סביבת גידול הילדים יותר מאשר לאם היהודיה, כל אחת בביתה, היא יכולה בהבל פה לעצב דמות בית תורת, שישיפע לדורות על נפשות עולליה בכל רבדי החיים, להשקיע בהם את הינקות לאהבת התורה ויגיעתה, לעליה צרופה ביראה ומצוות.

לא לחינם התבטא רבי יוסי באומרו "מימי לא קריתי לאשתי אשתי - אלא לאשתי ביתי". האשה היא זו שמסמלת את הבית. שבעוד אצל הגברים משתקפת מציאות השם יתברך דרך התורה וקיום המצוות, אבל תפקידה של האשה הוא הבית, היא צריכה לדאוג להגנת אותה קדושה. אם היא בביתה - הקירבה להקב"ה מוגנת וקיימת, והיא תשקף תמיד את הקדושה, גם אם לא תפעל פעולה מיוחדת לשם כך.

מיני אז ומקדם, נחקק קשר עמוק ונדיר - בין האמהות המסורות, שהשקיעו כל מרצן בשנות פריחתן, למען יגדלו ילדיהם בתורה ובמצוות במסורת ישראל סבא - לבין הילדים שראו בסניורה המפנק של אמא אף את סולם העליה התורתי, לא פחות מהלימוד הצרוף עם האב או המלמד. בידי האם למשוך את אורית הבית כולה, והיא המשפיעה יותר מכל על ילדיה הזכרים והטהורים.

רבי משה חאגיז זצ"ל כותב בספרו 'משנת חכמים' דבר נפלא בענין זה, שלכן האם הישראלית עומדת בכל בוקר ומצוה את ילדה הקטן להניח את ידיו על העינים ולקרוא קריאת שמע, והיא מזהירה אותו לא להסיר את היד מעל העינים. אף שמצד מצות קריאת שמע הוא יכול לקרוא בלי סגירת העינים, אלא האם מלמדת אותו להאמין בהשי"ת בעינים עצומות, כי כך קבלה היא מהוריה, והוריה מהוריה בבחינת 'אל תטוש תורת אמך', ואין כמו חינוך זה הנמסר לו מילדות שמגדלו לכל השנים.

חינוך ההורים במובן של הדוגמא האישית שהם מעניקים לבניהם ולבנותיהם, מקבלת משנה תוקף וחשיבות עצומה. הבן הקטן מחקה את ההנהגה שהוא רואה אצל אביו, את יראת השמים שלו, את הדקדוק בשמירת המצוות ללא נטיה לזלזל במצוה זו או אחרת. הבן לומד מהדיבורים של אביו, שפה נקייה, שמירה על כבוד האדם, כבוד והערכה ללומדי התורה ולתלמידי חכמים. ועוד ועוד.

הבת לומדת מהאמא, את מערכת המצוות השייכות לנשים. את התנהלותה בתוך כתלי הבית פנימה, את הרגש האמהי בתפילה ובתחינה לפני השי"ת. את ההתלהבות ממצוות הפרשת חלה, מהדלקת הנר בערב שבת, ובעיקר את מידת הצניעות בכל הליכותיה ברשות היחיד וברשות הרבים. ועוד ועוד.

הורים שכל התנהגותם מהווה דוגמא אישית חיובית, הרי הם כבר 'חינכו' את עצמם, כפי שרמז החפץ חיים בתשובתו. הם כבר התקדמו מעלה אחת בסולם החינוך. אמנם נכון הוא שלפניהם עוד כמה וכמה מעלות שבהם הם צריכים לטפס בכדי להגיע למרומי הסולם ולצפות בדור ישרים שהם גידלו ולרוות נחת יהודי אמיתי, אך הצעד הראשון שמקדם אותם לטיפוס במעלות הסולם, כבר נעשה.

משיכה חינוכית

את התבנית המעשית לנקודת המוצא הכל כח חיונית של הדוגמא האישית והשלכותיה, כבר יסד הרמב"ם באומרו ש"דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו נוהג כמנהג אנשי מדינתו". דרך ברייתו של אדם היינו שכך נברא האדם, זהו טבעו שהוא נמשך אחר הסביבה.